

De ziende – J.J. Cremer

Gedicht geschreven in februari 1859.

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek 4 fol.

1e druk in: Vergeet mij niet: muzen Almanak voor 1860. Onder redactie van J.J.L. ten Kate. Amsterdam: J.H. Laarman, 1860. p. 140-143.

2e druk in: Een Betuwsch klaverblad. Gedichtjes. Schiedam : H. A. M. Roelants, 1863. p. 1-10.

3e druk in: Gedichtjes. Amsterdam : G.L. Funke, 1874. Bevat: De ziende

4e druk in: Het orgel : gedichtjes, gelegenheidsstukken. - Amsterdam : Noothoven van Goor, 1881. Romantische werken no. 14. p. 250-252

5e druk in: Gedichtjes. Arnhem - Nijmegen : Gebr. E. G. & M. Cohen, 1883. p. 38-42.

6e druk in: Gedichtjes. Arnhem - Nijmegen : Gebr. E. & M. Cohen, 1888. 3e druk. p. 38-42.

7e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1890. 2e druk. p. 260-262. Vijftig-cents-editie, no. 23.

8e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., ca. 1938. 4e druk. p. 260-262. Romantische werken.

DE ZIENDE.

(Over-Betuwsche tongval.)

DOOR

J. J. CREMER.

Ik bin moar 'n errebeidsjongen,
Meesttieds met geen cent in de' zak;
Geen ouwers, geen bruur of geen zuster,
Verrechtig! nog korts, ook geen dak.

Ik bin moar 'n schrumpelig kerlje,
Ze zeggen, as pompwoater schroal;
Pokdoalig, en lillik van tronie,
Kleedoasie — zoo'n klein bietje koal!

Ik bin moar 'n errebeidsjongen,
'k Dien Hannis, den boer, op zien land;
Boer Hannis die geeft 'r de kost veur;
— Boer Hannis... hèt schoon zien verstand! —

Boer Hannis! Wa'n mins tegen ikke,
Hie: 'n os, ik: 'n mug en niks meer;
Heel riek, joa, schatriek mot ie wêzen,
Hie zit wel 'n duumdik in 't smeer.

Boer Hannis! mins! mins! wat 'n hofsteê,
Wat bargaen vol heui, en wat vee!
Wa'n land! en wa'n korn op oe zolder,
En 't mot — as ie starft — moar in twee.

Boer Hannis wat hei'j toch van alles!
Moar — wa'k 'r nog 't mooiste van viend;
— 'k Wor altied zoo roarig en olik! —
Boer Hannis, 't is Mieken, oe kiend.

Mooi Mieke! wa'n doessig poar eugskes
Wa'n stemmeke zuut in oe mond;
Niet een geet zoo helder en proper,
Al zuuk ie de Bêtuw ook rond.

Mooi Mieken! och, loa'k 'r van zwiegen,
Ge vreit'r niks preutsig of stief;
En stêk ie soms 't munje noar veuren,
Dan bi'j as'n engelje lief!

Dan kiek ie zoo minnig en oarig,
 En lach ie in 't vrolik verschie,et,
 Dan roep ie: „Gelukkig za'k wezen
 Met Kobus....”

Nee, ikke heit Piet.

Ik bin moar 'n errebeidsjongen,
 En lillik en moager en koal;
 En Hannis, boer Hannis de dikke,
 Hèt alles, nog meer as rejoal.

En vroeg ie of ik hum benije
 Zien hofsteê en landes misschien...?
 Och, nee, as Gods zunnene opgeet
 Dan mag ik, as hij: alles ZIEN.

Ik zie dan de hoeve en de barge,
 En 't vee, dat zich dik vrêt in 't land;
 De perds — flinke ruins! — veur de woagen
 In 't tuug; alles kloar as 'n brand!

Ik zie gunds, hoe Tennis de schêper,
 De schoap' op de diekhelling huut,
 En hoe — rondum Hannis' priêelke,
 Het rood kamperfunlieke bluut.

Ik zie — en ik kan 'et en mag 'et —
 Mooi Mieke, met bloozend geloat,
 Gunds, lochtig, oan 't karnen van 'tjing - 't jong;
 En 't vuutje dat tript op de moat.

Boer Hannis, da's alles ou hebben,
 Ou ALLES! geen voetgronds veur mien!
 Moar — wa'k 'r van heb, kiek, dat heb ik:
 Ik kan 'et — met kloar oogen ZIEN.

En Mieke — nou zit ze in 't priêelke,
 En Kobus zit vlak oan hoar zied';
 En ikke, ik stoai hier in 't duuster:
 Ze kussen en — kibbelen niet.

En Kobus hie zeit: „Mieke, liefste,
 Ge wordt gaauw gelukkig met mien!”
 En ikke — ik bid van den Hemel:
 Da 'k ze altied gelukkig mag ZIEN.

Ik bin moar 'n errebeidsjongen,
 Ze zeggen as pompwoater schroal;
 Moar — wát mien ontbrêkt ook in 't lèven,
 Mien OOGEN die hebben 't REJOAL.

667445

VERGEET MIJ NIET.

MUZEN-ALMANAK

VOOR

1860.

AMSTERDAM.

F. H. Laarmann.

VW 109 A VLO 67

De Melldde Heer
H. Ter Gunne
Diersteden.

Melldde Heer!

Mijn vriendelijke dankzeggende voor
het exemplaar v. N. D. en l. maakt
ik u tevens berichten, dat ik mij te
meinig dichters in gebonden stijl reken
om onder hen in uw tusschen deel te han
den gesteld. De Hooggeleerde versant
laar zal mij taetstimmus dat ik mij
~~ziet~~ bevoorrecht in de geleedren ~~der~~ Nier
landse dancers dan Scharen; nuagt 248
en u er ontuschen, om den of gend rede
op geteld zij. — ik ben dan gendik niet on
melly om u een paar lieder te opnem
aan mijns: De Liendes in den Overb.
Lingraal. Verget mij niet 1860. Engelenmarkt
Kurova 1853.

Daar - wat mij betreft, ik acht het
beter om de heeren van de liet door mij
mede verschijning niet boos te maken.

Met de meeste hoogachtting raam ik
Diersteden. 2 Dec 60. Mij Melldde W. D. J. V. C. Kemes

Hoornsche courant, 21 of 22 januari 1871:

Cremers voordracht.

Voor de derde maal trad de heer *J. J. Cremer* in deze stad op en wel Donderdag den 19den dezer. Nimmer te voren was het Parklokaal zoo bezet bij zijn optreden als op dien avond. De zogenaamde deftige stand was er geheel vertegenwoordigd, maar tot ons genoege ook vrij wat belangstellenden onder de bewoners van het platte land. Geen sprekender bewijs voor het in den smaak vallen van zulke voordrachten dan eene zoo talrijke opkomst. Teleurgesteld kon niemand huiswaarts keeren, tensij alle gevoel voor schoonheid geweken was.

De gevierde spreker droeg het eerst zijne novelle „het kruisemantje” voor. En welke snaren deed hij bij die weergaloosze voordracht niet trillen! Het aanvallige, lieve Anneke, het heerlijke kind, darteelde zichtbaar als 't ware, voor ieders blikken. En hoe prachtig gaf hij de gorde, beste grootmoeder terug. Geen trouwer copy zou iemand op die wijze hebben kunnen geven, van den burgemeester of den veldwachter. En dan die Betuwsche tongval, die schoon klinkt als men er ooren voor heeft, die u door het zachte, gemoedelijke, liefelijke de bewoners zelven leert kennen, — hoe heerlijk wordt hij door den spreker teruggegeven!

Hij al den eenvoud der novelle, wat diepte straalt er niet in door met betrekking tot het gemoedsleven, hetwelk zich ongekuusteld en zoo rein openbaart bij

en van doordringen zijn.

Na de pauze gaf de gevierde man het eerst ten beste een gedicht, getiteld „of het mooi was”. En allen vonden dat lieve, frissche, ware gedicht mooi. Daarna kwamen twee gedichtjes in den Betuwschen tongval: „Miekes verzuchting” en „de ziener.” Het zijn pendanten, maar juweeltjes tevens. Schetst de dichter in het eerste de vergelijking welke het eenvoudige, natuurlijke landmeisje maakt tusschen de weelde en den overvloed welke in het adellijk kasteel worden gevonden en haar schamelen toestand; laat hij het naïve natuurkind zelfs een huwelijk met den jonker vergelijken bij dat met haren vrijer, de schaal slaat toch over naar de ware zijde: de tevredenheid met haar toestand.

„De ziener” heeft tot onderwerp den daglooner die zich bewust is van schraal, mager, bleek en leelijk te zijn en toch het rijke boerenmeisje zoo lief heeft. Hij ziet haar van verre, zelf onbemerkt; hij ontwaart haar minnekoozen met haren rijken vrijer, dat rijpt hem het hart ineen, hetwelk zich in eene aandoenlijke, eenvoudige, natuurlijke weeklacht lucht geeft.

hem het hart ineen, hetwelk zich in eene aandoenlijke, eenvoudige, natuurlijke weeklacht lucht geeft.

Zoo waren het altemaal *echte* typen, genomen uit het leven van den eenvoud en der natuurlijkheid. Maar juist daarom was het geheel zoo schoon, zoo vol van reine poëzie.

Cremers genre is en blijft oorspronkelijk en veelzijdig schoon. Het wordt nooit overladen door bombast of door overdreven effectbejag, daarvoor is hij te zeer kunstenaar.

Maar de zeer zedelijke strekking vooral, welke aan zijne novellen ontegenzeggelijk ten grondslag ligt, deze moet met al het overige zijne voordrachten buitengewoon aantrekkelijk maken voor iedereen, voor alle standen en klassen der maatschappij.

Is ons eenigzins beredeneerd verslag wat zeer vol van lof, men wijte het aan onze buitengewone ingenomenheid met een talent, dat zoo veelzijdig begaafd is als dat van den eenigen *Cremer*.

Laatst bijgewerkt: 9 mei 2020

www.jacobcremer.nl